

บทที่ 5

ทักษะการอ่าน

การอ่านเป็นวิธีการที่สำคัญที่สุดในการศึกษาค้นคว้า เป็นการสังเกต ดู เพื่อให้เข้าใจ การอ่านเหมือนกับกระบวนการถอดรหัสบางอย่าง ตัวอักษรแต่ละตัวที่ถูกจัดเรียบเรียงไว้ อย่างเป็นระบบ ดังนั้นประโยชน์ที่จะได้รับจากการอ่านจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้อ่านมีความ เข้าใจโครงสร้างของสิ่งที่อ่าน ซึ่งได้แก่หนังสือ เครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ

5.1 ความหมายของการอ่าน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (2530 : 917) ได้ให้ความหมาย “อ่าน” ไว้ 3 ความหมายด้วยกันคือ

1. ว่าตามตัวหนังสือ ซึ่งน่าจะหมายถึงการอ่านออกเสียง
2. ดูหรือเข้าใจความหมายจากตัวหนังสือ ควรจะหมายถึงการอ่านในใจ
3. สังเกตหรือพิจารณาดูให้เข้าใจ น่าจะหมายถึงการอ่านกราฟ แผนภูมิ อ่านในใจ อ่านสีหน้า หรืออื่น ๆ นอกจากการอ่านในใจกับการอ่านออกเสียง

ดีชานท์ (Dechant, 1970 : 3) กล่าวว่า การอ่านคือการทำปฏิกิริยาระหว่างการมองเห็น กับองค์ประกอบในการแปลความ โดยผู้อ่านจะเคลื่อนสายตาไปตามบรรทัดของตัวอักษร จากซ้ายไปขวา แล้วหยุดทำความเข้าใจคำและรวบรวมเข้าเป็นหน่วยความคิด (Thought unit) ผู้อ่านจะตีความหมายสิ่งที่เขาอ่าน โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิม เพื่อประมวลเข้า เป็นความคิดความพิจารณา และการสรุปความเห็น

กล่าวได้ว่า การอ่านเป็นการทำความเข้าใจตัวอักษร สัญลักษณ์ และแปลความหมาย ออกมาเป็นความคิดโดยอาศัยประสบการณ์เดิม แล้วนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ประโยชน์

ในอดีตทฤษฎีการอ่านเน้นความสำคัญที่ตัวภาษา ผู้อ่านจะเข้าใจเรื่องได้ดีก็ต่อเมื่อมี ความรู้ทางภาษาดี ทั้งนี้เพราะเชื่อกันว่า ทุกคำ ทุกประโยค และทุกขั้นตอนล้วนแต่มีความ หมายทั้งสิ้น แต่ในปัจจุบันแนวความคิดนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เตือนใจ ตันงามตรง (2528 : 84-86) กล่าวว่า การอ่านเริ่มหันมาเน้นความสำคัญขององค์ประกอบเกี่ยวกับตัวผู้อ่าน มากขึ้น และมีความคิดว่า การอ่านจะได้ผลหรือไม่ต้องขึ้นอยู่กับผู้อ่าน มิใช่เรื่องที่อ่าน การ

อ่านจะได้ผลดีก็ต่อเมื่อผู้อ่านมีพื้นความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ มาก่อน และการอ่านเกิดขึ้นได้ด้วยปฏิสัมพันธ์ของปัจจัย 3 ประการ คือ

1. ความสามารถด้านความคิดระดับสูง หรือความสามารถทางสติปัญญา
2. ความรู้เดิม
3. กลวิธีกระบวนการ

เขียนเป็นไดอะแกรมตามโมเดลของโคดี้ (Coady's Model of the ESL Reader)

5.2 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

ทำไมจึงต้องอ่านหนังสือ สไตเจอร์ (2526 : 17) ได้รวบรวมวัตถุประสงค์ของการอ่านไว้ และกล่าวว่านิสัยในการอ่านนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการแท้จริงของมนุษย์ การจูงใจในการอ่านชนิดต่าง ๆ อาจจะได้เกิดได้ในทุกวัฒนธรรมทั่วโลก แต่วัตถุประสงค์ที่รวบรวมขึ้นมาจะเป็นพื้นฐานที่มีประโยชน์ว่า การอ่านหนังสือของมนุษย์เรามีจุดมุ่งหมายอย่างไร ดังต่อไปนี้

1. อ่านเพื่อเป็นพิธี หรืออ่านเพราะติดนิสัย
2. อ่านเพราะสำนึกในหน้าที่
3. เพื่อฆ่าเวลา หรือใช้เวลาให้หมดไป
4. เพื่อทราบและเข้าใจเหตุการณ์ปัจจุบัน
5. เพื่อค่านิยมและความสุขส่วนตัวในขณะนั้น
6. เพื่อสนองความต้องการทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
7. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทั่วไป ที่ไม่นำไปประกอบอาชีพ
8. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพและวิชาชีพ
9. เพื่อสนองความต้องการด้านสังคมและการเมือง (เช่นการเป็นพลเมืองดี)
10. เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง ตลอดจนขยายพื้นฐานทางวัฒนธรรมของ

ตนเอง

11. เพื่อสนองความต้องการด้านสติปัญญา
12. เพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตใจ

5.3 การอ่านหนังสือ

การอ่านหนังสือ แบ่งได้ 2 ลักษณะตามประเภทของการอ่าน คือ การอ่านออกเสียง และการอ่านในใจ แต่โดยปกติแล้วการอ่านหนังสือในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาเป็นการอ่านในใจ เพราะมุ่งการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นหลัก และการศึกษาในระดับอุดมศึกษาถือว่าการอ่านเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา นักศึกษาจะต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหาความรู้เพิ่มเติมจากผู้สอนให้ได้ หรือแนะนำไว้ การรู้จักอ่านหนังสือจึงเป็นสิ่งสำคัญ สิ่งที่ควรรู้เกี่ยวกับหนังสือมี 2 ประการคือ

1. ส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ
2. โครงสร้างของเนื้อหา

1. ส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ

ส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ มีความสำคัญต่อการอ่าน จะช่วยให้ผู้อ่านได้ทราบว่าข้อมูลที่ตนเองต้องการมีหรือไม่ หรือมีรายละเอียดอย่างไร โดยไม่จำเป็นต้องอ่านหนังสือให้จบทั้งเล่มเสียก่อน การหาคำตอบเบื้องต้นจากส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ ดังนี้

1) **ใบหุ้มปกหนังสือ** ด้านหน้าจะให้รายละเอียดเกี่ยวกับชื่อหนังสือ ผู้แต่ง ด้านหลังอาจจะมีสังเขปเนื้อหาของหนังสือ หรือข้อวิจารณ์หนังสือเล่มนั้น หรือมีประวัติและผลงานของผู้แต่งหนังสือ

2) **หน้าปกใน** จะให้รายละเอียดของหนังสือเกี่ยวกับชื่อผู้แต่งและวุฒิ ครั้งที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ ราคาหนังสือ ทำให้ทราบว่าหนังสือเล่มนั้นมีความน่าเชื่อถือเพียงใด ผู้แต่งมีคุณวุฒิความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องที่แต่งหรือไม่ การตีพิมพ์หลายครั้งแสดงว่าเป็นหนังสือที่ได้รับความนิยม และปีที่พิมพ์บอกถึงความทันสมัยของเนื้อหา

3) **คำนำ** จะบอกจุดมุ่งหมายการแต่ง ตลอดจนการกล่าวถึงสังเขปเนื้อหาทั้งหมดของหนังสือเล่มนั้น

4) **สารบัญ** บอกโครงเรื่องของหนังสือ แบ่งออกเป็นกี่บท กี่ตอน มีเรื่องอะไรบ้าง อยู่ที่หน้าใด

5) **ดรรชนี** ให้รายละเอียดของเรื่องทั้งหมดที่มีในหนังสือ ระบุว่าเรื่องนั้น ๆ อยู่ที่หน้าใดบ้าง จะเป็นประโยชน์ในการสำรวจเรื่องที่ต้องการค้นคว้าว่ามีรายละเอียดเพียงใด

6) **บรรณานุกรม** บอกรายการหนังสือที่ใช้ประกอบการค้นคว้าอ้างอิงในการเขียนหนังสือ ซึ่งแสดงถึงความน่าเชื่อถือของหนังสือเล่มนั้น และเป็นการให้ข้อมูลแหล่งค้นคว้าสำหรับการไปหารายละเอียดเพิ่มเติมจากหนังสือเหล่านั้น

7) อภิธานศัพท์ โดยมากจะมีในหนังสือทางด้านวิชาการ ซึ่งมีศัพท์เทคนิค เฉพาะอภิธานศัพท์จึงเป็นส่วนที่รวบรวมคำศัพท์เหล่านั้น และอธิบายความหมายของศัพท์ โดยเรียงตามลำดับอักษร

2. โครงสร้างของเนื้อหา

หนังสือวิชาการโดยทั่วไปนอกจากจะมีตัวอักษรเป็นหลักแล้ว ยังมีภาพประกอบ แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีความหมายต่อเนื้อหาของหนังสือทั้งสิ้น นอกจากนี้ ลักษณะโครงสร้างด้านการพิมพ์ การย่อหน้า ขนาดของตัวอักษร ล้วนมีความหมายช่วยให้ อ่านได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โครงสร้างของเนื้อหาหนังสือมีดังนี้

1) ย่อหน้า การย่อหน้าหมายถึงการขึ้นเรื่องใหม่ การอ่านจึงควรทำความเข้าใจ ในแต่ละย่อหน้าให้ถูกต้องชัดเจนก่อนที่จะเริ่มต้นอ่านย่อหน้าใหม่ โดยปกติย่อหน้าหนึ่ง ๆ จะมีใจความสำคัญของเรื่องเพียงเรื่องเดียว การอ่านจึงต้องพยายามสังเกตว่าข้อความสำคัญ อยู่ในส่วนใดของย่อหน้า อันนี้เป็นหลักการเขียนของผู้เขียนแต่ละคนไม่เหมือนกัน ผู้เขียน บางคนใช้ข้อความสำคัญขึ้นต้นของแต่ละย่อหน้า บางคนเขียนไว้ตอนกลางของย่อหน้า บางคนสรุปไว้ในตอนท้าย เมื่อจับหลักได้แล้วว่าผู้เขียนเขียนแบบใด การอ่านเพื่อจับใจความ ของเรื่องจะสะดวก ง่ายยิ่งขึ้น สามารถที่จะจับใจความสำคัญของเรื่องได้ด้วยการมองเพียง บางจุดเท่านั้น ซึ่งช่วยให้การอ่านหนังสือได้เร็ว ข้อที่ควรสังเกตเกี่ยวกับตำแหน่งของข้อความ สำคัญ โดยทั่วไปแล้วข้อความเหล่านี้มักจะอยู่ในตอนต้นของย่อหน้าแรก

2) ตัวอักษรขนาดต่างๆ ขนาดของตัวอักษรที่ปรากฏมีความหมายทั้งสิ้น จะ สังเกตเห็นว่าปกติข้อความทั่วไป ใช้ตัวอักษรขนาดเดียวกัน แต่เมื่อต้องการเน้นคำหรือ ข้อความใด มักจะพิมพ์ด้วยตัวอักษรที่แตกต่างไปจากธรรมดา เช่น ตัวเอน ตัวหนา ตัวโต หรือขีดเส้นใต้คำเหล่านั้น ลักษณะของตัวอักษรต่างรูปแบบหรือต่างขนาดเหล่านี้จะทำหน้าที่ ต่าง ๆ กัน คือ

2.1) หัวข้อเรื่อง หัวข้อหลัก หัวข้อรอง จะใช้ตัวอักษรตัวโตกว่าปกติหรือ ตัวหนา หรือใช้สีที่แตกต่างกัน

2.2) เน้นความแตกต่าง เช่น ชื่อคน สถานที่ เหตุการณ์สำคัญ จะเป็นตัว ตัวหนา หรือตัวเอน เป็นต้น

5.3.1 กระบวนการในการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญหลายด้าน ทางด้าน กลไกต่างๆ และสมอง ซึ่งเป็นสิ่งกำหนดว่าทำไมบุคคลหนึ่งจึงอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กว่าอีกคนหนึ่ง การอ่านเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างซับซ้อน ผู้อ่านต้องใช้การประสานกันของกล้ามเนื้อเพื่อตาความพยายามอย่างเต็มที่ และความตั้งใจแน่วแน่ในการที่จะอ่านให้ได้ดีที่สุด แต่การอ่านที่ดีนั้นไม่ใช่เพียงแต่กวาดสายตาไปทั่ว ๆ สองดูและบอกถึงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในสายตาของตนได้เท่านั้น ยังต้องสามารถแปลความหมายในสิ่งที่ตนอ่าน โดยใช้วิจารณ์จากความรู้เดิม ประสบการณ์ ความคิด การพิจารณาอย่างถี่ถ้วน การนำไปใช้และบทสรุปความคิดเหล่านั้นด้วย

กระบวนการในการอ่าน เริ่มโดยการใช้สายตากวาดแถวตัวอักษรทางซ้ายมือของบรรทัดไปทางขวาตามลำดับ อาจมีการหยุดบ้างเป็นบางครั้ง ในระหว่างการกวาดสายตาไปทางด้านขวาของบรรทัด และกวาดสายตากลับมาที่ด้านซ้ายของบรรทัดใหม่ ในระหว่างที่อ่านนั้นบางครั้งจะไม่เกิดการรับรู้ในขณะที่อักษรยังปรากฏในจักษุ แต่เมื่อมีการหยุดพักสายตาเมื่อใดเมื่อไหร่จะปรากฏความรู้สึกและความคิดขึ้น อัตราความเร็วในการอ่านของแต่ละคน และอัตราเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ ลำดับความนึกคิด ซึ่งได้จากการพักสายตาขณะอ่าน จะแตกต่างกันไม่เท่ากันในแต่ละคน

การใช้สายตาในการอ่าน แบ่งได้ตามลักษณะที่ปรากฏดังนี้ (ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์, 2509 : 9-10)

1. เฟ็งสายตาจุดใดจุดหนึ่ง (Fixation) ได้แก่ตอนที่สายตาของเราจับเป็นจุด ๆ การจับสายตานั้น สายตาเราจับเป็นเวลาเพียงเล็กน้อย แล้วก็เคลื่อนที่ต่อไป คนที่ชำนาญจะจับตาน้อยครั้งในบรรทัดหนึ่ง ๆ

2. ช่วงสายตา (Eye span) ได้แก่ระยะที่สายตาตามจับจุดหนึ่งไปยังจุดที่สายตาจับในคราวต่อไป ช่วงของสายตาจะวัดเป็นช่วงตัวอักษร คนที่ชำนาญในการอ่าน ช่วงสายตาจะกว้างกว่าคนที่ไม่ชำนาญ

3. การย้อนกลับ (Regression) บางทีอ่านหนังสือไปเกิดไม่แน่ใจว่าคำที่อ่านไปแล้วมีความหมายว่าอย่างไร เราต้องย้อนกลับมาอ่านใหม่

4. การเปลี่ยนบรรทัด (Back sweep) เมื่ออ่านจบบรรทัดแล้ว เราต้องกวาดสายตากลับทางซ้ายมืออีก เพื่อขึ้นบรรทัดใหม่ คนอ่านที่ชำนาญจะเปลี่ยนบรรทัดได้ถูกต้องแม่นยำ ส่วนคนที่อ่านไม่ชำนาญ อาจกลับมาอ่านบรรทัดเดิมหรือข้ามบรรทัดไปก็ได้

5.3.2 ระดับความเข้าใจในการอ่าน

การอ่านเพื่อความเข้าใจนั้น ได้มีผู้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้หลายท่านสมิทธี (Smith, 1979 : 160) แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ 3 ระดับคือ

1. **ระดับความเข้าใจตามความหมายตัวอักษร (Literal comprehension)** เป็นความเข้าใจขั้นพื้นฐาน คือการที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนเขียนไว้โดยตรง เป็นการแปลความตามตัวอักษรที่ปรากฏ

2. **ระดับความเข้าใจขั้นตีความ (Interpretation)** คือการที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของข้อความที่อ่านได้ลึกซึ้งกว่าระดับแรก เป็นการตีความสิ่งที่ผู้เขียนมิได้กล่าวไว้อย่างชัดเจน หรือไม่ได้กล่าวไว้โดยตรง แต่เป็นความหมายที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่อง

3. **ระดับความเข้าใจขั้นวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical reading)** ระดับนี้ผู้อ่านต้องอาศัยความเข้าใจใน 2 ระดับแรกเป็นพื้นฐาน เป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิดและวิจารณญาณของตนเองมาช่วยในการวิเคราะห์ตัดสินและประเมินค่าข้อความที่อ่าน

วอลเลทท์และดิสสิค (Vallette & Disick, 1972 : 161-180) ได้แบ่งระดับการอ่านตามระบบแทกโซโนมี (Taxonomy) ซึ่งเป็นระบบจำแนกสิ่งต่างๆ โดยเริ่มจากง่ายไปหายาก ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. **ระดับกลไก (Mechanical skill)** เป็นระดับความสามารถที่ผู้อ่านแสดงออกทางความจำ (Rote memory) มากกว่าทางความเข้าใจ นั่นคือ ผู้อ่านสามารถรับรู้ (Perception) มองเห็นความแตกต่างของตัวอักษร หรือสามารถบอกความแตกต่างระหว่างตัวสะกดต่างๆ ได้โดยที่อาจจะไม่เข้าใจความหมายของคำนั้น ๆ

2. **ระดับความรู้ (Knowledge)** คือความสามารถทางการจำได้ ผู้อ่านสามารถอ่านข้อความที่คุ้นเคยได้เข้าใจ สามารถเลือกข้อความต่างๆ ที่อ่านให้สอดคล้องกับรูปภาพที่ให้ได้

3. **ระดับการถ่ายโอน (Transfer)** คือระดับความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ สามารถรับรู้ (Reception) เข้าใจในโครงสร้างและคำศัพท์ที่ตนเองคุ้นเคยมาก่อน ซึ่งนำมาเรียบเรียงขึ้นใหม่ได้

4. **ระดับการสื่อสาร (Communication)** คือความสามารถในการเข้าใจ (Comprehension) ในสิ่งที่อ่าน ผู้อ่านสามารถอ่านข้อความที่ไม่คุ้นเคยมาก่อนทั้งในด้านศัพท์และโครงสร้าง แม้จะไม่เข้าใจความหมายของทุกคำแต่ก็สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้

5. **ระดับวิเคราะห์วิจารณ์ (Criticism)** คือความสามารถในการวิเคราะห์ (Analyze) และประเมินผล (Evaluate) เรื่องราวที่อ่านทั้งทางด้านการใช้ภาษา (Expression) และลีลา (Style) ของผู้เขียน สามารถเข้าใจความหมายแฝง (Implicit meaning) หรือจุดหมายของผู้เขียน ตลอดจนสามารถสรุปใจความของเรื่องที่อ่านได้

5.3.3 อัตราความเร็วในการอ่าน

อัมพร สุขเกษม (2520 : 12-13) ได้กล่าวถึงการอ่านเร็วว่าขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสองประการคือ

1. ความมุ่งหมายในการอ่าน ความมุ่งหมายในการอ่านนั้น ถ้าเราตั้งใจไว้ไม่เหมือนกัน ก็จะทำให้ความเร็วในการอ่านแตกต่างกัน

2. ความชำนาญของผู้อ่าน ซึ่งขึ้นอยู่กับกาได้ฝึกอ่านเสมอ

วาสนา เกตุภาค (2521 : 52) กล่าวว่า อัตราเร็วในการอ่านย่อมขึ้นอยู่กับความยากง่ายของเนื้อหาที่อ่านและความสามารถหรือทักษะของผู้อ่าน นักอ่านที่ดีควรจะต้องตั้งเป้าหมายหรือกำหนดความเร็วในการอ่านไว้ล่วงหน้า และต้องทำให้ได้ตามที่กำหนดไว้

จากข้อความที่กล่าวมาสรุปได้ว่า อัตราความเร็วในการอ่านมีหลายระดับ ซึ่ง ฟราย (Fry, 1963 : 48-61) ได้แบ่งอัตราความเร็วในการอ่านไว้ 3 ระดับ ดังนี้

1. **อ่านช้า (Study reading speed)** เป็นอัตราเร็วที่ใช้ในการอ่าน ตำราวิชาการหรือเรื่องที่ยากหรือเมื่อต้องการทำความเข้าใจอย่างละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา การอ่านบทประพันธ์เพื่อความไพเราะของท่วงทำนองในการเขียน การอ่านเพื่อท่องจำ เป็นต้น อัตราเร็วในการอ่านระดับนี้ประมาณ 200-300 คำต่อวินาที โดยมีความเข้าใจในเนื้อเรื่องประมาณร้อยละ 80-90

2. **อ่านปานกลาง (Average reading speed)** เป็นอัตราเร็วที่ใช้ในการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ หรืออ่านเพื่อความเข้าใจ และการค้นหารายละเอียดบางประการที่ต้องการ เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และตำราต่างๆ อัตราเร็วระดับนี้เป็นอัตราเร็วที่ผู้อ่านโดยทั่วไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีความเร็วประมาณ 250-500 คำต่อวินาที โดยมีความเข้าใจในเนื้อเรื่องประมาณร้อยละ 70

3. **อ่านเร็ว (Skimming)** เป็นการอ่านเพื่อความเข้าใจอย่างคร่าว ๆ เพื่อจับใจความส่วนรวมของข้อความหรือหนังสือ เช่น การตรวจดูว่าหนังสือเล่มนั้นสมควรอ่านหรือไม่ ผู้อ่านก็ดูสารบัญ คำโครงเรื่อง ส่วนหัวท้าย ท่วงทำนองการแต่ง และอ่านเนื้อเรื่องอย่างคร่าว ๆ อัตราเร็วในการอ่าน 800 คำต่อวินาที หรือมากกว่า โดยมีความเข้าใจเนื้อเรื่องประมาณร้อยละ 50

5.3.4 การอ่านหนังสือให้เร็ว

ทำไมจะต้องอ่านเร็ว

วิลเลียมส์ (Williams, 1971 : 13) ได้ให้เหตุผล 3 ประการ ในการอ่านให้เร็ว

1. ถ้าอ่านได้เร็ว จะอ่านได้มากกว่าจากเวลาที่กำหนด ตัวอย่างเช่น เดิมสามารถอ่านหนังสือได้ 2 เล่มต่อสัปดาห์ แต่ถ้าหากเพิ่มความเร็วในการอ่านเป็น 2 เท่า ก็จะอ่านหนังสือได้ถึง 4 เล่มต่อสัปดาห์ สำหรับนักเรียนนักศึกษา นี่คือประโยชน์อันแจ่มชัด

2. ถ้าอ่านได้เร็ว อาจไม่จำเป็นต้องทำงานหนักและนานเหมือนที่เป็นอยู่ ปัจจุบันนี้ นักศึกษาเป็นจำนวนมากไม่สามารถทำงานได้ดีนัก เพราะเขาต้องทำงานหนักและมากเกินไป ซึ่งความจริงในข้อนี้คือเขามุ่งมั่นและใช้เวลามากมายอยู่กับการอ่านอย่างเคร่งเครียด แต่ถ้าเขาไม่เครียดจนเกินไปและรู้จักวิธีการอ่านเร็ว จะสดชื่นกับการอ่านและทำงานได้ดีกว่า

3. นักศึกษาหลายคนคิดว่าถ้าหากอ่านเร็ว จะทำให้เข้าใจเรื่องได้ไม่มาก ข้อนี้ไม่จริง เป็นสิ่งที่กลับกัน เพราะว่าถ้าหากอ่านได้เร็ว จะต้องเข้าใจได้ดีกว่า คงนึกได้ว่าเมื่อเราเขียนเรียงความนั้น เรื่องในย่อหน้าหนึ่ง ๆ จะต้องเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว แต่โดยทั่วไปคนส่วนใหญ่ที่อ่านหนังสือ เมื่ออ่านย่อหน้าหนึ่ง ๆ จบไปแล้ว เขาจะลืมว่าย่อหน้านั้น เริ่มต้นอย่างไร เป็นเพราะว่าเขาใช้เวลานานเกินไปในการอ่านย่อหน้านั้น ๆ แต่ถ้าหากอ่านได้เร็ว ก็จะสามารถทำความเข้าใจแต่ละย่อหน้าได้ดียิ่งขึ้น

ความเป็นไปได้ที่จะอ่านให้เร็วขึ้น

คนส่วนมากมักคิดว่าเป็นเรื่องยากที่จะอ่านให้เร็วกว่าที่พูด เพราะจะต้องอ่านออกเสียงในใจของคำที่ละคำจึงจะเข้าใจข้อความนั้นได้ มีความเป็นไปได้อย่างมากในการอ่านให้เร็วกว่าพูด โดยที่ยังคงออกเสียงคำเหล่านั้นได้ในใจ และสามารถวัดความเร็วในการอ่านหรือความเร็วในการพูดได้ โดยดูจากจำนวนคำที่อ่านหรือพูดใน 1 นาที โดยปกติแล้วความเร็วในการพูดประมาณ 150-200 คำต่อวินาที เราไม่สามารถพูดด้วยความเร็วมากได้ถ้าต้องการให้ผู้อื่นเข้าใจ แต่ในการอ่านเป็นไปได้ถ้าจะอ่าน 300, 400 หรือ 600 คำต่อนาที

ที่จริงแล้วไม่จำเป็นที่จะอ่านออกเสียงคำนั้น ๆ ในใจ และอ่านคำทุกคำทั้งหมดทำให้เกิดการชงกถ้าพบคำที่ไม่รู้ จำไว้ว่าอ่านข้ามไปโดยไม่หยุด และไม่ต้องกังวลใจว่ามันจะออกเสียงอย่างไร เพราะสิ่งสำคัญอยู่ที่องค์ประกอบของเรื่อง และรู้ว่าเป็นเรื่องอะไร นั้นเป็นการเพียงพอแล้ว (Williams, 1971 : 14)

ทำไมบางคนจึงอ่านเร็วไม่ได้

วิลเลียมส์ (Williams, 1971:4) กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้บางคนอ่านเร็วไม่ได้คือ

1. การอ่านหนังสือน้อยมาตั้งแต่ต้น การอ่านน้อยทำให้ขาดประสบการณ์ในการอ่าน ความเร็วในการอ่านจึงไม่มากไปกว่าการพูด

2. โอกาสการอ่านหนังสือในอดีตของนักศึกษาค่อนข้างน้อย ขณะเมื่อเรียนชั้นมัธยมศึกษา มักจะอ่านเพียงเพื่อการสอบจากตำราเรียนเล่มที่กำหนดให้ แต่เมื่อมาเรียนระดับอุดมศึกษา จำเป็นจะต้องหาโอกาสอ่านให้มาก อ่านหลายๆ เล่ม สนุกกับการอ่าน วิธีนี้จะช่วยให้สามารถอ่านหนังสือได้ทุกชนิด

3. นักศึกษาเป็นจำนวนมาก มีความรู้สึกว่าเขาจะต้องอ่านทุกคำเพื่อที่จะทำความเข้าใจประโยค หรือทั้งย่อหน้า และจะรู้สึกกังวลใจเมื่ออ่านพบคำที่ไม่เข้าใจหรือไม่รู้หรือไม่มั่นใจอย่า ลังเล เมื่อเกิดเหตุการณ์อย่างนี้ อ่านอีกครั้ง บางทีอาจจะเดาความหมายเหล่านั้นได้

นอกจากสาเหตุ 3 ประการนี้แล้ว จอฟฟี (Joffe, 1980:332) กล่าวว่า การขาดประสบการณ์ในการอ่าน การอ่านที่ไม่ถูกวิธีและมีนิสัยการอ่านไม่ดี จะทำให้อ่านหนังสือได้ช้า ดังนั้นถ้าต้องการอ่านหนังสือให้รวดเร็ว ควรปฏิบัติดังนี้

1. **อย่าขมขมบิปากตามตัวอักษร** บางคนพูดเพิ่มพากับตัวเองเวลาอ่านหนังสือ เป็นนิสัยที่จะต้องแก้ไข ลองสังเกตตัวเอง หรือถ้าไม่มั่นใจลองให้เพื่อนคอยดูก็ได้ - ถ้ายังทำอาการดังกล่าว วิธีการที่จะหยุดการกระทำนั้นได้ โดยการคาบดินสอไว้ขณะเมื่ออ่านหนังสือ ซึ่งจะช่วยให้ริมฝีปากและลิ้นถูกบังคับไม่ให้เคลื่อนไหวได้

2. **อย่าชี้ตัวอักษร** หลายคนมักอ่านหนังสือโดยใช้นิ้วชี้ตาม เพราะเกรงว่าจะพลาดสายตาในสิ่งที่กำลังอ่านอยู่ หรือกลัวหลงบรรทัด วิธีนี้ทำให้ความสนใจเพ่งอยู่ที่การอ่าน มิได้เพ่งอยู่ที่ความคิด ดังนั้นขณะอ่านถ้าเป็นอย่างนี้ต้องทำอย่างใดอย่างหนึ่งกับมือของตนเสีย (เพื่อไม่ให้มือว่าง) เช่น ซ้อนมือเสีย ทับมือไว้ หรือประสานมือไว้ให้มั่น

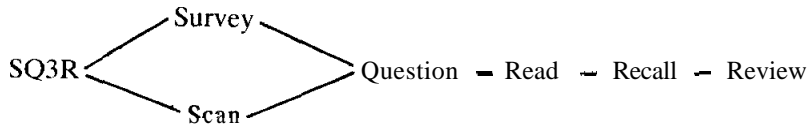
3. **อย่าโยกศีรษะไปมาขณะอ่าน** ใช้สายตากวาดไปที่ตัวอักษรแต่เพียงอย่างเดียว การโคลงศีรษะไปมาจะทำให้การอ่านช้าลง นักศึกษาลองสำรวจตนเอง ถ้าไม่แน่ใจลองให้เพื่อนคอยสังเกต ถ้าเป็นเช่นนั้นจริง วิธีแก้ไขคือใช้มือทั้งสองกุมศีรษะไว้ขณะที่อ่านหนังสือ

4. **อย่าอ่านถอยหลัง** การอ่านกลับไปกลับมาไม่ควรกระทำอย่างเด็ดขาด เพราะนอกจากจะทำให้อ่านได้ช้าแล้ว ยังทำให้ความแน่วแน่ในสิ่งที่กำลังอ่านอยู่เสียไปด้วย ความตั้งใจอ่านลดลง การอ่านย้อนจะทำให้ความคิดที่ต่อเนื่องสะดุดหยุดลง

5.3.5 หลักการอ่านหนังสือ

การอ่านหนังสือให้มีประสิทธิภาพนั้น มีหลักในการอ่านหลายวิธี แบบที่นิยมกันมาก มี 3 แบบ คือ SQ3R PQ3R และ OK4R

วิธีอ่านแบบ SQ3R จัดทำขึ้นโดยฟรานซิส ที โรบินสัน (Francis T. Robinson) อาจจะแสดงได้ตามแผนผังดังนี้

รูปแบบของ SQ3R เป็นการยึดหลักการทางจิตวิทยาแบบ Gestalt ซึ่งเน้นความต้องการที่จะจับเนื้อหาในส่วนทั้งหมดก่อนที่จะจับเพียงบางส่วนของข้อความเท่านั้น หลักการของ SQ3R มีดังนี้

1. นักศึกษาต้องสำรวจสิ่งที่จะศึกษาค้นคว้า โดยการสำรวจเบื้องต้นเสียก่อน
2. ถามตนเองด้วยคำถามซึ่งตนต้องการคำตอบเมื่ออ่านจบ เพื่อย้ำความต้องการสิ่งที่ต้องการทราบ
3. อ่านเนื้อหา
4. พยายามจดจำจุดสำคัญ ๆ ของเนื้อหา
5. พยายามทบทวนไปมาในเรื่องเหล่านั้น เพื่อตรวจสอบดูว่าตนได้เข้าใจจุดสำคัญของเรื่องแล้วหรือยัง

รายละเอียดของวิธีการอ่านหนังสือแบบ SQ3R มีดังนี้

1. S – Survey การสำรวจ เป็นการสำรวจเนื้อหาของหนังสือที่เราต้องการอ่านก่อนที่จะเริ่มอ่านอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการทำความเข้าใจในขั้นแรกเสียก่อนควรเริ่มสำรวจดังนี้

1.1 ดูหน้าปกใน (Title page) จะให้รายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาของเรื่อง ดูจากชื่อเรื่อง ชื่อเรื่องรอง ผู้แต่งและคุณสมบัติดูจากปริญญา ตำแหน่ง วันที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ ดูด้านหลังของหนังสือ ทำให้ทราบว่าหนังสือทันสมัยเพียงใด

1.2 หน้าคำนำ บอกให้ทราบวัตถุประสงค์ของผู้แต่งและเนื้อหาในเล่ม ช่วยให้ตัดสินใจได้ว่าหนังสือนั้นน่าอ่านเพียงไร จะเริ่มต้นอ่านอย่างไร

1.3 สารบัญ เนื้อหาในส่วนนี้จะบอกให้ทราบว่าผู้แต่งได้เรียบเรียงเนื้อหาไว้อย่างไร

1.4 ดรรชนี (Index) คือส่วนที่จะให้ความกระจ่างเกี่ยวกับเนื้อหาที่ต้องการหา ดรรชนีจะช่วยประหยัดเวลาในการค้นหาคำตอบ โดยจะบอกแหล่งที่จะหาหัวข้อที่ต้องการจากเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว ถ้าปราศจากดรรชนีการหาเนื้อหาที่ต้องการจะต้องเสียเวลาอ่านทั้งเล่ม

1.5 เปิดหน้าหนังสืออย่างรวดเร็ว ๆ

1.5.1 อ่านบทและหัวข้อในแต่ละบท

1.5.2 ถ้ามีบทสรุปแต่ละส่วนท้ายบท อ่านส่วนนั้น

1.5.3 พลิกดูรูปภาพ แผนผัง แผนภูมิ ต่าง ๆ

การเปิดหนังสืออย่างรวดเร็ว ๆ นี้ ช่วยให้เราเข้าใจได้ว่าเนื้อหาในหนังสือเกี่ยวกับอะไร อย่างไรก็ตามการสำรวจหนังสือไม่ควรใช้เวลาเกินกว่า 30 นาที

การสำรวจแต่ละบทจะต้องระวางเรื่องต่อไปนี้

1. ย่อหน้าแรก ย่อหน้าสุดท้าย ผู้เขียนจะใช้ย่อหน้าแรกบอกกล่าวว่าจะพูดถึงเรื่องอะไร และย่อหน้าสุดท้ายจะบอกกล่าวสรุปสิ่งที่เขาได้พูด
2. บทสรุป สิ่งเหล่านี้อาจจะปรากฏเป็นระยะเป็นตอน ๆ ระหว่างบทต่อบทหรือท้ายเรื่อง
3. หัวข้อเรื่อง เป็นข้อสรุปของแนวความคิดของเรื่อง อาจเป็นหัวข้อใหญ่หรือหัวข้อย่อย เป็นที่น่าสังเกตว่านักศึกษาส่วนใหญ่มักจะลืมส่วนที่เป็นหัวข้อเรื่องซึ่งมักจะแนะเรื่องสำคัญ ๆ ไว้ แต่กลับไปอ่านเนื้อหาในเรื่องโดยละเอียดเสียก่อน การทำความเข้าใจหัวเรื่องจะบอกเรื่องของแต่ละตอน และยังบอกความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่องด้วย สังเกตได้จากขนาดของตัวอักษรหัวเรื่อง

สรุปได้ว่าการสำรวจหนังสือมี 2 ลักษณะ คือ

การสำรวจ

ส่วนประกอบของหนังสือ เนื้อหาแต่ละบท

- หน้าปกใน
- หน้าคำนำ
- สารบัญ
- ดรรชนี
- ย่อหน้าแรก-สุดท้าย
- บทสรุป
- หัวข้อเรื่อง

2. Q – Question การตั้งคำถาม การอ่านแต่ละครั้งต้องตั้งคำถามในใจเพื่อทำให้วัตถุประสงค์ในการอ่านแต่ละครั้งชัดเจนยิ่งขึ้น การตั้งคำถามควรถามตนเองดังนี้

การพิจารณาหนังสือ ต้องถามตนเองว่า “เราเชื่อหนังสือนี้ได้เพียงใด พิมพ์เมื่อใด ใช้ประโยชน์อะไรได้บ้างจากที่หน้าคำนำ”

หัวข้อเรื่อง มีความสำคัญและสามารถเป็นข้อคิดให้เราตั้งคำถามได้เสมอ ตัวอย่างเช่น เมื่อพบเรื่องเกี่ยวกับ “คำถาม” เป็นหัวข้อเรื่อง อาจถามได้ว่า

- ทำไมผู้แต่งใช้หัวข้อเรื่องนี้
- ใครถาม คำถามใคร
- คำถามมีบทบาทต่อการเรียนการสอนตอนใด
- คำถามเหล่านี้มาจากไหน เราจะหาคำตอบได้อย่างไร

3. R – Read การอ่าน เป็นขั้นตอนที่ 3 ในการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ การอ่านที่เป็นที่ต้องการยิ่งในการศึกษาค้นคว้าคือการระดมความคิดจิตใจในการหาคำตอบ โดยการหาคำความคิดสำคัญของเรื่อง (Main idea) ในขณะที่อ่านควรตั้งคำถามถามตนเองไปด้วยว่า ตนต้องการหาคำความคิดสำคัญอะไรบ้าง แต่ละบท แต่ละตอน แต่ละย่อหน้า ซึ่งจะมีความคิดสำคัญแทรกอยู่ทุกตอน หน้าที่ของผู้อ่านคือฝึกหาคำความคิดสำคัญของเรื่อง

การอ่านแบบหาคำความคิดสำคัญนั้น เมื่ออ่านหนังสืออย่างละเอียดจะพบว่าสามารถที่จะหาบันไดแห่งความคิด ซึ่งผู้เขียนได้วางแนวคิดไว้เป็นลำดับ จากคำความคิดสำคัญจะแตกคำความคิดสำคัญออกเป็นคำความคิดสำคัญเฉพาะเจาะจง และแต่ละคำความคิดสำคัญเฉพาะเจาะจงยังแตกออกเป็นเรื่องสำคัญๆ ในแต่ละบท แต่ละตอน และแต่ละย่อหน้า ดังนั้นในการอ่านครั้งแรก ควรอ่านเพื่อค้นหาคำความคิดสำคัญ ไม่ควรขีดเส้นใต้หรือทำข้อสรุปเพราะอาจจะผิดพลาด ควรจะทำเมื่ออ่านในรอบที่ 2 เมื่อหารายละเอียดได้เพิ่มเติมจึงขีดเส้นใต้ย่อหน้าที่สำคัญและรายละเอียดที่สำคัญต่าง ๆ

4. R – Recall การจดจำ การเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นจากการอ่าน ถ้าไม่มีกระบวนการจดจำเข้ามาเกี่ยวข้อง การจดจำมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

- 4.1 มีจิตใจมั่นคงแน่วแน่ เพราะรู้ว่ามื่ออะไรที่จะต้องทำอีก
- 4.2 มีเวลาที่จะแก้ไขสิ่งที่เข้าใจผิด
- 4.3 สรุปสาระสำคัญจากการอ่านด้วยภาษาของตนเอง
- 4.4 การจดจำจะทำเมื่อการอ่านเนื้อหาเสร็จแล้ว

ในขณะที่ทำการจดจำ ไม่ใช่ นั่งคิดเฉยๆ ควรจดโน้ตย่อไปด้วยในหัวข้อสำคัญๆ หรือใจความสำคัญ และรายละเอียดต่างๆ ที่คิดว่าสำคัญ การเขียนโน้ตย่อๆ ย่อมทำให้จดจำได้ดีกว่า

5. R – Review การทบทวน เป็นการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ได้ระลึกจดจำไว้ วิธีการทบทวนทำดังนี้

- 5.1 ทบทวนขั้นตอนการสำรวจ โครงสร้างเด่นของแต่ละบทแต่ละตอน
- 5.2 การตั้งคำถาม ทบทวนว่าตอบได้ทั้งหมดหรือไม่ มีคำถามใหม่เกิดขึ้นหรือไม่

วิธีอ่านแบบ PQ3R

จอฟฟี (Joffe, 1980 : 4-5) ได้ให้หลักการอ่านแบบ PQ3R ไว้ดังนี้

P = Prepare การเตรียม นักศึกษาที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนได้อย่างดีก็มาจากการเตรียมตัว การเรียนรู้ที่ดีจะเกิดขึ้นได้จากการนำเอาประสบการณ์เดิมที่มีอยู่แล้วมา

ประสมประสานกับสิ่งที่เป็นความรู้ใหม่ที่เพิ่งได้รับ การเตรียมตัวเพื่อให้พร้อมจะอ่านบทเรียนใด ๆ ต้องทำดังนี้คือ อ่านชื่อเรื่อง บทนำ คำนำ บทสรุป และประโยคแรกของแต่ละย่อหน้า

Q = Question การถาม จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการอ่าน เป็นจุดแรกเริ่มของการเรียนรู้ การถามตนเองว่าผู้แต่งมีความประสงค์อย่างไรจึงใช้ชื่อเรื่องรอง (Subtitle) อย่างนี้ มันมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาในเรื่องอย่างไร ผู้เขียนจะเสนอเนื้อหาในตอนต่อไปอย่างไร

R = Read การอ่าน เพื่อหาคำตอบให้กับคำถาม เช่น การให้เรื่องราวเหล่านั้น สมเหตุสมผลหรือไม่ ให้นำเนื้อหาความรู้ที่ต้องการทราบได้หรือไม่ อะไรบ้างที่คิดว่าน่าจะเป็นคำตอบเพิ่มเติมจากผู้เขียนได้ให้ไว้ เห็นด้วยหรือไม่กับความคิดของผู้เขียน สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักศึกษาเป็นนักอ่านที่ดี วิธีการเหล่านี้จะช่วยให้การติดตามเรื่องได้อย่างไม่เบื่อหน่าย เข้าใจแน่นอนในสิ่งที่อ่าน ในขั้นนี้นักศึกษาสามารถที่จะเรียนรู้โดยใช้สิ่งอื่นเพิ่มเติม เช่น ตาราง แผนภูมิ รูปภาพประกอบ หรือสังเกตจากตัวอักษรคำที่ตัวเอน ตัวโต เพื่อย้ำความเข้าใจ

R = Recite การท่อง ขั้นตอนนี้เป็นขั้นฝึกจำ มีความสำคัญและเป็นประโยชน์มาก คือ

1. ช่วยให้มีสมาธิแน่วแน่ เพิ่มความระมัดระวังในสิ่งที่จะจดจำ
2. ช่วยให้เข้าใจอย่างแท้จริง โดยการท่องจำอย่างเข้าใจ ไม่หลงว่าเข้าใจ แต่แท้จริงไม่เข้าใจ ถ้าหากยังจำไม่ได้ นักศึกษาจะต้องฝึกใหม่จากการเริ่มคำถามอ่านในทันที

R = Review การทบทวน เริ่มดูที่ชื่อเรื่อง ไม่อ่านเนื้อหา แล้วพยายามบอกตัวเองว่าเนื้อหาในเรื่องเกี่ยวกับอะไร จำคำถามได้หรือไม่ คำถามนั้นควรตอบอย่างไร คำถามช่วยให้เข้าใจแง่มุมต่าง ๆ ที่ผู้แต่งต้องการให้ทราบได้ดีเพียงไร ทำอย่างนี้จนครบเนื้อหาทุกตอน ถ้าไม่เข้าใจและตอบคำถามเกี่ยวกับย่อหน้าหนึ่งตอนใดตอนหนึ่งไม่ได้ให้กลับไปทบทวนใหม่

วิธีอ่านแบบ OK4R

O = Overview หมายถึงการอ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อเก็บความจากเรื่องโดยตลอดทั้งหมด

K = Key Ideas การพิจารณาหาใจความสำคัญของเรื่องที่ผู้เขียนต้องการสื่อความให้ผู้อ่านทราบ

R = Reading อ่านเพื่อตอบคำถามให้ได้ โดยพยายามถามด้วยคำถามที่ว่า ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร และทำไม

R = Recall การระลึกถึงเรื่องที่อ่านผ่านไปแล้ว ว่าจำได้เพียงไร พยายามตอบคำถามโดยใช้ภาษาของตนเอง

R = Reflect การพยายามนำความคิดที่ระลึกได้แล้วจากการอ่าน นำมาขยายความ เปรียบเทียบเพื่อให้เกิดความคิดแตกฉาน

R = Review เป็นการย้ำให้ความคิดเหล่านั้นติดในสมองทนนาน เพื่อเป็นการทบทวน ความคิดที่ได้ให้คงอยู่เสมอ

5.3.6 การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ

เกกิง พันธุ์อมร (2528 : 15-22) กล่าวว่าที่แท้จริงในการอ่านหนังสือทุกครั้งและทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ สารคดี บันเทิงคดี ตำรา บทความวิชาการ หรือแม้กระทั่งจดหมาย สิ่งที่เป็นยอดปรารถนาของผู้อ่านก็คือ การสามารถจับใจความสำคัญของสิ่งที่อ่าน ได้ถูกต้อง รวดเร็ว หมายความว่าผู้อ่านต้องการรู้สิ่งที่เป็นสาระหรือแก่นของสิ่งที่อ่านว่าเป็นอย่างไร

ก่อนที่จะเรียนรู้วิธีอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ ควรทำความเข้าใจกับคำว่า “ใจความสำคัญ” (Main ideas) กับ “ใจความย่อย” (Details) เสียก่อน

1. ใจความสำคัญ ใจความสำคัญมักใช้ในการพิจารณาเนื้อความในแต่ละย่อหน้า ไม่ใช่เนื้อความยาวกว่า 1 ย่อหน้า ใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้า หมายถึง

1.1 เป็นแก่นของย่อหน้าที่สามารถครอบคลุมเนื้อความไปยังประโยคอื่น ๆ ของเนื้อหาในย่อหน้านั้น

1.2 เป็นหัวข้อที่กล่าวถึงเรื่องราวรายละเอียดในย่อหน้านั้น ว่าเนื้อความในย่อหน้านั้นกล่าวถึงอะไรบ้าง

1.3 เป็นใจความที่สำคัญและเด่นที่สุดในย่อหน้านั้น โดยมีประโยคอื่นเป็นเพียงผลความรายละเอียดอยู่ หรือติดตามเพื่อขยายความในใจความสำคัญนั้น

1.4 เป็นประโยคที่สามารถใช้เป็นหัวเรื่องของย่อหน้านั้นได้ ถ้าตัดเนื้อความของประโยคอื่นออกหมด และสามารถเป็นใจความหรือประโยคเดี่ยว ๆ ได้โดยไม่ต้องมีประโยคอื่นประกอบ

2. ใจความย่อย ใจความย่อยเป็นใจความหรือประโยคที่ทำหน้าที่ขยายความรายละเอียดให้ใจความสำคัญในย่อหน้า ในแต่ละย่อหน้าอาจมีใจความย่อยหลาย ๆ ประโยค ในขณะที่ประโยคใจความสำคัญมีเพียงประโยคเดียวหรืออย่างมากไม่เกินสองประโยค ประโยคที่เป็นใจความย่อยในย่อหน้าหนึ่ง ๆ จะเป็นดังนี้

2.1 เป็นใจความที่บอกรายละเอียดของย่อหน้านั้น ๆ หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าเป็นคำตอบรายละเอียดของคำถามเกี่ยวกับย่อหน้านั้น

2.2 เป็นใจความที่สนับสนุนหรือเสริมรายละเอียดหรือให้ตัวอย่างเพื่อเสริมความแจ่มแจ้งแก่ใจความสำคัญในย่อหน้า

ลักษณะประโยคใจความสำคัญในย่อหน้า

ประโยคใจความสำคัญที่ปรากฏในย่อหน้า มีลักษณะสามประการ คือ

1. ใจความสำคัญอาจจะระบุให้แจ่มแจ้งโดยปรากฏให้เห็นย่อหน้าหรือไม่ก็ได้
2. ใจความสำคัญอาจจะระบุให้เห็นไว้ที่ต้นย่อหน้าหรือท้ายย่อหน้าก็ได้
3. ความสัมพันธ์ระหว่างใจความสำคัญกับใจความย่อยในย่อหน้า อาจแบ่งเป็นสองแบบคือ

3.1 ความสัมพันธ์แบบ Label-list relation เป็นการบอกเล่าถึงสิ่งต่าง ๆ ทีละสิ่งตามลำดับ ซึ่งมีความแตกต่างกัน โดยไม่ขยายรายละเอียดที่เป็นเหตุผลประกอบ

3.2 ความสัมพันธ์แบบ Rule-example relation ความสัมพันธ์แบบนี้จะมีรายละเอียดของสิ่งที่กล่าวถึงว่า ที่เป็นเช่นนั้นเพราะเหตุใด โดยยกตัวอย่างประกอบความที่กล่าวถึงนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น

- (1) ย่อหน้าที่ระบุใจความสำคัญที่ต้นย่อหน้า แบบ Label-list relation
นกทำรังในที่ต่าง ๆ กัน นกโรบินทำรังบนต้นไม้ ไก่ฟ้าทำรังในพุ่มไม้ นกอินทรีทำรังในหิน
- (2) ย่อหน้าที่มีเนื้อความเช่นเดียวกับข้อ 1 แต่ประโยคใจความสำคัญอยู่ท้ายย่อหน้า
นกโรบินทำรังบนต้นไม้ ไก่ฟ้าทำรังในพุ่มไม้ นกอินทรีทำรังในหิน นกทำรังในที่ต่าง ๆ กัน
- (3) ย่อหน้าที่ระบุใจความสำคัญชัดเจนที่ต้นย่อหน้าแบบ Rule-example relation
สถานที่ที่นกใช้ทำรังขึ้นอยู่กับแหล่งหาอาหารหลัก เพราะว่านกโรบินกินแมลง หนอน และสัตว์อื่น ๆ ที่พบได้ในบริเวณต้นไม้ มันจึงทำรังบนต้นไม้ ไก่ฟ้ากินเมล็ดหญ้าและเมล็ดข้าว มันจึงทำรังบนพื้นหญ้าหรือทุ่งนา ท่านสามารถพบรังนกอินทรีอยู่บนที่สูง ในซอกหินผาซึ่งเป็นที่ซ่อนของงู หนู กระต่าย
- (4) ย่อหน้าที่มีเนื้อความเหมือนข้อ 3 เว้นแต่ใจความสำคัญอยู่ท้ายย่อหน้าเพราะว่านกโรบินกินแมลง หนอน และสัตว์อื่น ๆ ที่พบได้ในบริเวณต้นไม้ มันจึงทำรังบนต้นไม้ ไก่ฟ้ากินเมล็ดหญ้าและเมล็ดข้าว มันจึงทำรังบนพื้นหญ้า

หรือทุ่งนา ท่านสามารถพบนกอินทรีอยู่บนที่สูงในชอกหินผาซึ่งเป็นที่ซ่อน
ของงู หนู และกระต่าย สถานที่ที่นกใช้ทำรังขึ้นอยู่กับแหล่งหาอาหารหลัก

วิธีจับใจความสำคัญในย่อหน้า

ต้องพิจารณาตัดส่วนต่าง ๆ ที่เป็นรายละเอียดข้อปลีกย่อยที่ปรากฏอยู่ในเรื่องในแต่ละย่อหน้า คือ (ฉัตร บุนนาค, 2522 : 10)

1. ตัวอย่างที่ประกอบในย่อหน้า
2. ส่วนขยายความ หรือรายละเอียดต่าง ๆ
3. ส่วนวนโวหาร อุปมาอุปไมย ข้อความเปรียบเทียบทั้งหลาย
4. ตัวเลขสถิติ วันเดือนปี (เว้นแต่ในกรณีที่ต้องการผลทางตัวเลขก็ไม่ต้องตัดออก)
5. คำถามหรือคำพูดของผู้เขียนซึ่งเป็นส่วนขยายใจความสำคัญ

ในการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญนี้ นอกจากผู้อ่านจะสามารถจับใจความสำคัญได้ ถูกต้องและรวดเร็วแล้ว จะต้องสามารถสรุปความออกมาเป็นภาษาของตนเองได้ ทั้งการพูด และการเขียน การสรุปความนี้มีลักษณะเป็นการย่อความชนิดหนึ่ง แต่เป็นการย่อโดยจุดมุ่งหมาย เฉพาะเรื่อง วิธีสรุปความมีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้ (วิจิตรา แสงพลสิทธิ์, 2522 : 163)

1. อ่าน อ่านข้อความให้เข้าใจ เพื่อพยายามจับใจความสำคัญของย่อหน้าและเนื้อความ (อาจมากกว่า 1 ย่อหน้า)
2. คิด
 - 2.1 คิดเป็นคำถามว่า อะไรเป็นจุดสำคัญ หรือใจความสำคัญของเรื่อง
 - 2.2 คิดต่อไปว่า จุดสำคัญของเรื่องมีความสัมพันธ์กับสิ่งใดบ้าง อาจจดสิ่งสำคัญนั้น ๆ ไว้เป็นข้อความสั้น ๆ
 - 2.3 คิดวิธีที่จะเขียนสรุปความจากใจความสำคัญให้กระชับรัดและชัดเจน
3. เขียน
 - 3.1 เขียนร่างจากข้อความสั้น ๆ ที่จดไว้
 - 3.2 ชัดเกลาและตกแต่งร่างข้อความที่สรุปให้เป็นภาษาที่ดี สื่อความหมายได้แจ่มแจ้ง

ตัวอย่างการจับใจความสำคัญและการสรุปความ เรื่อง “เราคือบทเรียนของเด็ก”

การศึกษาเป็นเรื่องสำคัญของชีวิต ทุกคนเกิดมาจะโง่ ฉลาด จะดีจะชั่ว ขึ้นอยู่กับ การศึกษา พ่อแม่ทุกคนปรารถนาจะให้บุตรหลานของตนเป็นคนดี จนถึงกับยอมทนลำบาก ตรากตรำทำงานหาทรัพย์สินเงินทองมาเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรหลาน นับว่าเป็น หน้าที่และสิ่งที่ควรได้รับการยกย่องในการเสียสละนั้น

แต่ยังมีสิ่งที่มีคุณค่าที่สุดในชีวิตของเด็ก ก็คือบทเรียนอันเป็นจริยศึกษาซึ่งเกิดจากการปฏิบัติตัวของพ่อแม่ผู้ปกครองเด็กเอง นั่นคือการประพฤติดีงาม เพราะสิ่งที่เด็กได้ยินได้ฟัง ได้รู้เห็นจากพ่อแม่ผู้ปกครองของตน เช่น การพูดไพเราะ การงานเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นบทเรียนอย่างสำคัญที่จะสามารถซึมซาบเข้าไปในจิตใจของเด็กดียิ่งกว่าหนังสือแบบเรียนอื่น ๆ เป็นการศึกษามีค่ายิ่ง เป็นการปลูกสร้างนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก

ถ้าพ่อแม่ผู้ปกครองเด็กเป็นคนดี มีนิสัยดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตา มีความยุติธรรม มีความรัก ความสามัคคีในครอบครัว เป็นแบบอย่างที่ดี ก็จะทำให้เด็กเอาอย่างในทางดี เป็นเด็กดี เป็นคนดีของพ่อแม่ผู้ปกครองสมความปรารถนาทุกประการ

ถ้าปรารถนาดี หวังดีต่อบุตรหลาน อย่าเพียงแต่จะให้ทุนการศึกษาอย่างเดียว ต้องทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี เป็นบทเรียนที่มีคุณค่าของบุตรด้วย แล้วความปรารถนาของเราจึงจะสมหวัง

1. **ขั้นอ่านและคิด** อ่านข้อความข้างต้นนี้แล้ว จับแนวคิดของเรื่องได้ดังนี้

พ่อแม่หาเงินมาให้ลูกเรียนอย่างเดียวไม่พอ ต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี เป็นบทเรียนที่มีค่าของบุตรด้วย จึงจะนับว่าได้ให้การศึกษาก็ถูกต้องแก่ลูก

2. **ขั้นเขียน** มีขั้นตอนดังนี้

2.1 **ข้อความที่จดไว้ช่วยความจำ**

การศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ คนจะดี จะชั่ว โง่ ฉลาด เพราะการศึกษา พ่อแม่หาเงินมาให้ลูกเรียน เสียสละ ควรยกย่อง

สิ่งที่มีคุณค่าต่อชีวิตเด็ก บทเรียนจริยธรรม คุณธรรม การปฏิบัติตนดีงาม เป็นตัวอย่างที่ดี

รักลูกต้องทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีด้วย

2.2 **ข้อความที่สรุปแล้ว**

การศึกษามีความสำคัญต่อชีวิตของเด็ก เพราะสามารถทำให้เด็กเป็นคนฉลาด และเป็นคนดีได้ พ่อแม่ที่รักลูก อยากให้ลูกเป็นคนดีนั้น ไม่ควรจะพอใจเพียงการทำหน้าที่หาเงินมาให้ลูกเรียนเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงบทเรียนจริยศึกษาอันมีคุณค่ายิ่งต่อชีวิตของเด็ก อันได้แก่การที่พ่อแม่เป็นผู้มีคุณธรรมและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างในทางที่ดีงามแก่ลูกด้วย

5.3.7 **การฝึกทักษะการอ่านเร็ว**

การอ่านให้เร็วขึ้น มีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ ความเร็วในการเคลื่อนสายตาและรูปแบบที่ใช้ในการอ่าน สมุทรร เช่น เซาวิช (2524 : 6-9) ได้ให้รูปแบบเพื่อพัฒนา

การอ่านเร็วไว้ 5 แบบ คือ

1. อ่านแบบกลุ่มคำหรือกลุ่มความหมาย (Phrase reading)

เวลาอ่านข้อความในแต่ละบรรทัด จะต้องพยายามหยุดช่วงสายตาให้น้อยที่สุด และในแต่ละช่วงที่หยุดนั้นพยายามใช้สายตาจับเอาข้อความไว้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ คือพยายามให้เป็นกลุ่มคำแทนที่จะเป็นคำๆ ไป ซึ่งจะช่วยให้อ่านได้เร็วขึ้นและเข้าใจง่ายขึ้น เพราะแต่ละครั้งที่หยุดจะเข้าใจหน่วยความคิดหรือกลุ่มความหมายในสิ่งที่อ่านได้ทันที และในการหยุดช่วงสายตาแต่ละครั้งนั้นอะไรบางอย่างที่ควรจะไปด้วยกันจึงจะได้ความหมาย หรือเป็นที่เข้าใจได้ในแง่ของโครงสร้าง

คุณ เป็น อีก คน หนึ่ง ไซ้ ใหม่ ที่ อ่าน หนังสือ ที่ ละ คำ คุณเคยคิดบ้างไหมว่า เราสามารถอ่านหนังสือได้เร็ว ถ้าใช้วิธีอ่านทีละกลุ่มคำ การอ่านทีละคำช่วยให้เข้าใจเรื่องได้ดีมาก แต่ทำให้อ่านหนังสือได้ช้า และจะกลายเป็นนิสัยการอ่านที่ไม่ดี จงเริ่มฝึกหัดตั้งแต่วันนี้ ด้วยการอ่านทีละกลุ่มคำ แล้วคุณจะรู้สึกว่าการอ่านแบบนี้ไม่ยาก คุณจะพบว่าคุณสามารถทำได้ นอกจากจะช่วยให้อ่านหนังสือได้เร็วขึ้นแล้ว คุณยังมีเวลาสำหรับอ่านหนังสือเล่มอื่น ๆ อีก

2. อ่านแบบเหนือช่องไฟ (Space reading)

การอ่านแบบนี้จะช่วยฝึกให้การอ่านแบบกลุ่มคำดีขึ้นและเร็วขึ้น เวลาอ่านจะต้องจับสายตาไว้เหนือแนวตัวหนังสือหรือข้อความที่อ่านเล็กน้อย แล้วกวาดสายตาอ่านจับข้อความเป็นกลุ่มๆ ไป (ในตัวอย่างข้างล่างนี้ พยายามจับสายตาที่จุดดำๆ เหนือกลุ่มคำที่อ่าน

คุณเป็นอีกคนหนึ่งไซ้ใหม่

คุณเคยคิดบ้างไหมว่า

ถ้าใช้วิธีอ่านทีละกลุ่มคำ

แต่ทำให้อ่านหนังสือได้ช้า

จงเริ่มฝึกหัดตั้งแต่วันนี้

ทำให้คุณอ่านหนังสือได้เร็ว

ที่อ่านหนังสือทีละคำ

เราสามารถอ่านหนังสือได้เร็ว

การอ่านทีละคำช่วยให้เข้าใจเรื่องดีมาก

และกลายเป็นนิสัยการอ่านที่ไม่ดี

แล้วคุณจะพบว่าคุณสามารถทำได้

ยังมีเวลาเหลือสำหรับหนังสือเล่มอื่น ๆ อีก

3. อ่านแบบเว้นขอบริมข้าง (Indentation)

สิ่งหนึ่งที่ผู้อ่านส่วนมากมักจะทำโดยมิได้ตั้งใจหรือรู้ตัวในขณะที่อ่าน คือ เวลาเริ่มอ่านคำแรกในแต่ละบรรทัด สายตาส่วนหนึ่งจะจับอยู่ที่ตัวหนังสือ และอีกส่วนหนึ่งหรือบางส่วนจะไปอยู่ที่ขอบนอกริมหนังสือซึ่งไม่มีตัวหนังสือ ถ้าอ่านแบบนี้เท่ากับอ่านกระดาษเปล่า ส่วนหนึ่งโดยที่มิได้ประโยชน์อะไร ดังนั้นเพื่อให้ได้ประโยชน์อย่างแท้จริงเวลาอ่านแต่ละบรรทัดควรจะให้สายตาข้างซ้ายจับอยู่ที่ตัวหนังสือประมาณตัวที่สามนับจากข้างหน้าถัดมา

วิธีนี้จะช่วยทำให้สายตาทั้งสองข้างจับอยู่ที่ตัวหนังสือได้เป็นส่วนมากหรือเกือบหมด การอ่านแบบนี้จะไม่มีการอ่านข้ามคำหรือเว้นคำเป็นอันขาด เพื่อความสะดวกในการฝึกฝนตอนแรก ๆ ควรจะขีดเส้นค้นขอบหนังสือของทั้งสองข้างไว้ก่อน เมื่อชินและชำนาญแล้วจึงค่อยเลิกขีดเส้น

เรามักได้ยินการปรารภในเชิงตำหนิบุคคลบางคนว่า “เป็นหนอนหนังสือ” หากสามารถมองได้ด้วยใจที่ยอมรับสภาพความจริงว่า ไม่ว่ากรณีใดที่เกิดขึ้น ต่างก็มีสองสิ่ง เป็นเหตุเป็นผลระหว่างกันและกัน สิ่งสำคัญจึงน่าจะอยู่ที่คนซึ่งเป็นผู้มองว่าสามารถมองได้หรือไม่ว่า ด้านดีของทั้งสองสิ่งนั้นอยู่ที่ไหน เพื่อจะได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในทางที่ดีได้ แทนที่จะมุ่ง ตำหนิคนด้วยตัวเอง

(ระพี สาคริก “หนังสือกับชีวิต,” หนอนหนังสือ 1, 2 (พฤษภาคม 2531) หน้า 55)

4. อ่านแบบแถวตอน (Columnar reading)

การอ่านแบบนี้อาจจะฝึกได้จากคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์หรือวารสาร โดยการขีดเส้นตรงจากบนมาล่าง ให้อยู่กึ่งกลางคอลัมน์ แล้วใช้สายตาจับที่ตรงเส้นกึ่งกลางนั้น เวลาอ่านก็ให้เลื่อนสายตาลงมาทีละบรรทัดจนกว่าจะอ่านข้อความที่ต้องการจบ

ถ้าหากจะถามที่ผ่านมานานพอสมควร ในช่วงประสบการณ์ชีวิตว่า ผมชอบอ่านหนังสืออะไร เมื่อถึงบัดนี้คงขออนุญาตตอบว่า ในการแสวงหาความรู้ที่แท้จริงนั้นอ่านหนังสืออะไรก็ได้ เพราะความรู้ที่แท้จริงมันเป็นสิ่งซึ่งอยู่ในกันบึงหัวใจของแต่ละคน หากเป็นผู้รู้ตนเองได้ลึกซึ้งเพียงใด

(ระพี สาคริก “หนังสือกับชีวิต,” หนอนหนังสือ 1, 2 (พฤษภาคม 2531) หน้า 64)

5. การอ่านแบบจับคำสำคัญ (Key-word reading)

เทคนิคการอ่านแบบนี้จะเคลื่อนสายตาเป็นรูปซิกแซก กลุ่มคำที่หยุดในแต่ละช่วงจะต้องมีคำสำคัญหรือข้อความที่สำคัญอยู่ด้วย

นายชิน โสภณพนิช มาจากครอบครัวชาวจีน เกิดบนเรือในตลัดน้ำวัดไทร บางขุนเทียน เดินทางไปศึกษาที่ประเทศจีนตั้งแต่อายุเพียง 3-4 ปี แต่ไม่ได้สำเร็จอะไรอย่างเป็นขั้นเป็นอัน เดินทางกลับประเทศไทยเมื่ออายุได้ 16-17 ประมาณปี พ.ศ.2473 เริ่มทำงานอาชีพประเภท “พะจ๊ับ” คือทำสารพัดทำ มีรายได้เฉลี่ยแล้วเดือนละ 8 บาท

(มติชน. ธนราชันย์ ชิน โสภณพนิช กรุงเทพฯ : มติชน, 2531. หน้า 103)

ถ้าอ่านแบบจับคำสำคัญจะมีลักษณะดังนี้ คือ

ชิน โสภณพนิช	ชาวจีน	ตลาดน้ำวัดไทร		
ศึกษา	จีน	3-4	ไม่	สำเร็จ
กลับ	ไทย	16-17		
อาชีพ	“พะจิบ”			8 บาท

สรุปท้ายบท

ทักษะการอ่าน เป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นมากสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพราะนักศึกษาจะต้องอาศัยการอ่านการศึกษาค้นคว้าเป็นหลัก การรู้จักส่วนต่างๆ ของหนังสือจะช่วยให้นักศึกษาสามารถอ่านได้เร็วขึ้น การรู้จักวิธีการอ่านเร็วจะช่วยให้การอ่านให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ขณะเดียวกันยังสามารถจับใจความของเรื่องที่ได้เป็นอยู่ดี โดยอาศัยหลักการอ่านแบบต่างๆ ตามแนวหนัดของแต่ละคน

หนังสืออ่านประกอบ

ทิพาวดี เอมะวรรณนะ. **เรียนให้เก่งในมหาวิทยาลัย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ปลาตะเพียน, 2529. หน้า 36-42

ประธาน วัฒนวาณิชย์, บรรณาธิการ. **เรื่องไม่ยากถ้าอยากเรียนเก่ง**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529. หน้า 37-54.

เพ็ญศรี รังสิยากุล. **การอ่านภาษาอังกฤษ 1 (Reading English 1)**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2531. ทั้งเล่ม.

สมุทรร เชนเชาวนิช. **เทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524. ทั้งเล่ม.